

KARAMAN İLİ SU ÜRÜNLERİ SEKTÖR RAPORU

İLETİŞİM:
www.mevka.org.tr
karamanydo@mevka.org.tr
www.karamandayatirim.gov.tr

HAKLAR BEYANI

Bu çalışma, yalnızca ilgililere genel rehberlik etmesi amacıyla hazırlanmıştır. Raporunda yer alan bilgi ve analizler raporun hazırlandığı zaman diliminde doğru ve güvenilir olduğuna inanılan açık kaynaklar ve bilgiler kullanılarak, işletmeleri yönlendirme ve bilgilendirme amaçlı olarak hazırlanmıştır. Çalışmadaki bilgilerin değerlendirilmesi ve kullanılması sorumluluğu, doğrudan veya dolaylı olarak, bu çalışmaya dayanarak faaliyet yapma kararı veren şahıs ve kurumlara aittir. Bu çalışmadaki bilgilere dayanarak bir eylemde bulunan veya karar alan kimselere karşı Mevlana Kalkınma Ajansı sorumlu tutulamaz.

Bu çalışmanın tüm hakları Mevlana Kalkınma Ajansına aittir. Çalışmada yer alan görseller ile bilgiler telif hakkına tabi olabileceğinden, her ne koşulda olursa olsun, bu çalışma hizmet gördüğü çerçevenin dışında kullanılamaz. Bu nedenle; Mevlana Kalkınma Ajansının yazılı onayı olmadan çalışmanın içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya teksir edilemez, dağıtılamaz, kaynak gösterilmeden iktibas edilemez.

1 İçindekiler Tablosu

1. DÜNYA GENEL DURUMU	1
1.1. Dünya Su Ürünleri Üretimi	1
1.2. Ülkeler Su Ürünleri Üretimi	2
1.3. Ülkeler İç Sular Su Ürünleri Üretimi	3
1.4. Dünya Ticareti (GTİP 0302)	6
1.4.1. Dünya İthalatı (GTİP 0302)	6
1.4.2. Dünya İhracatı (GTİP 0302).....	7
2. TÜRKİYE GENEL DURUMU	8
2.1. Türkiye Su Ürünleri Üretimi	8
2.2. Türkiye Su Ürünleri Yetiştiriciliği (Deniz ve İç Sular Dahil)	9
2.3. Türkiye Su Ürünleri Avcılığı (İç Sular)	9
2.4. Türkiye İller Su Ürünleri Yetiştiriciliği.....	12
2.5. Türkiye Dış Ticareti	13
3. KARAMAN MEVCUT DURUM	15
3.1. Karaman İli İç Sular Su Ürünleri Üretimi	15
3.2. Karaman İli Su Ürünleri Üretici Görüşleri	17
4. GENEL DEĞERLENDİRME	22
5. KAYNAKLAR	24
6. EK (Anket Formu)	25

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Dünya Balıkçılık ve Su Ürünleri Üretimi, Kullanımı ve Ticareti (milyon ton)	1
Tablo 2. Ülkelere Göre Dünya Su Ürünleri Üretimi (Ton)	3
Tablo 3. Ülkeler İç Sular Toplam Su Ürünleri Üretimi (Ton).....	4
Tablo 4. Ülkeler İç Sular ve Toplam Su Ürünleri Üretimi Oranı (Ton).....	5
Tablo 5. Ülkelere Göre İç sularda Yapılan Yetiştiricilik Su Ürünleri Üretimi (Ton)	5
Tablo 6. Dünya İç sular Yetiştiricilik / İç Sular Toplam Su Ürünleri Üretimi (Yüzde).....	6
Tablo 7. GTİP 0302-Balık (taze veya dondurulmuş) Dünya İthalatı	6
Tablo 8. GTİP 0302-Balık (taze veya dondurulmuş) Dünya İhracatı	7
Tablo 9. Türkiye Su Ürünleri İstatistikleri (Ton)	8
Tablo 10. Türkiye Su Ürünleri Yetiştiriciliği Üretimi (Ton).....	10
Tablo 11. Türkiye İç Sularda Avlanan Su Ürünleri Miktarı (Ton)	11
Tablo 12. Türkiye İller Su Ürünleri Toplam Yetiştiricilik Üretimi (2021-Ton)	12
Tablo 13. Türkiye İller İç Sularda Su Ürünleri Yetiştiriciliği Üretimi (2021-Ton)	13
Tablo 14. Türkiye'nin İhraç Ettiği Önemli Balık Ürünleri Listesi	14
Tablo 15. Türkiye İhracat Ülkeleri.....	15
Tablo 16. Karaman Su Ürünleri Yetiştiriciliği Kapasite Tablosu	16
Tablo 17. Karaman Baraj Gölleri ve Göletleri Balıklandırma Çalışmaları	16
Tablo 18. Karaman DSİ Baraj ve Göletleri	17

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Dünya Avcılık ve Yetiştiricilik Yıllara Göre Değişim.....	2
Şekil 2. Türkiye Avcılık ve Yetiştiricilik Miktarları (ton)	8
Şekil 3. Türkiye En Çok Yetiştiriciliği Yapılan Balıklar, 2012-2021 (Bin Ton)	9
Şekil 4. Anket Sonucu-Karaman Su Ürünleri Sektörü Üretim Yapılan Ürünler.....	18
Şekil 5. Anket Sonucu-Karaman Su Ürünleri Sektörü Satış Şekilleri.....	19
Şekil 6. Anket Sonucu-Karaman Su Ürünleri Satış Kanalları.....	19
Şekil 7. Anket Sonucu-Karaman Su Ürünleri Sorunlar.....	20
Şekil 8. Anket Sonucu-Karaman Su Ürünleri Ortak Kullanım Atölyesi Talebi ve Finansmanı	20
Şekil 9. Anket Sonucu-Karaman Su Ürünleri Mali Destek Talebi.....	21
Şekil 10. Anket Sonucu-Karaman Su Ürünleri Geliştirilmesi Gereken Alanlar	21

1.DÜNYA GENEL DURUMU

1.1. Dünya Su Ürünleri Üretimi

Su ürünlerinin global düzeyde üretimi, 2018'deki tüm zamanların rekoru olan yaklaşık 179 milyon tondan hafif bir düşüşle 2020'de 178 milyon ton civarı olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılından avcılık 90.3 milyon ton (% 51) ve su ürünleri yetiştiriciliği 87.5 milyon ton (%49) olarak bu rakama katkıda bulunmaktadır. Toplam üretimin yüzde 63'ü (111.9 milyon ton) deniz sularında (%70 Avlanma (78.8 mn ton) - %30 Yetiştiricilik(33.1 mn ton)) ve yüzde 37'si (65.9 milyon ton) iç sularda (% 83 Yetiştiricilik (54.4 mn ton) - %17 Avlanma (11.5 mn ton) olarak gerçekleşmiştir. Tablo on yıllık periyotlarda incelendiğinde 1990 dan sonraki süreçte su ürünleri üretiminde yaklaşık % 20'lik artış dikkat çekerken son on yıllık süreçte ise % 10 civarı artış olması artış hızındaki yavaşlamayı göstermektedir.

Diğer bir önemli husus ise insanların tüketimi otuz yıllık süreçte %92.8 artarken, gıda dışı kullanımın %30 civarı azaldığı görülmektedir. Buna karşılık insan nüfusundaki artışa rağmen kişi başı tüketimde de %41 civarı artış gerçekleşmiştir.

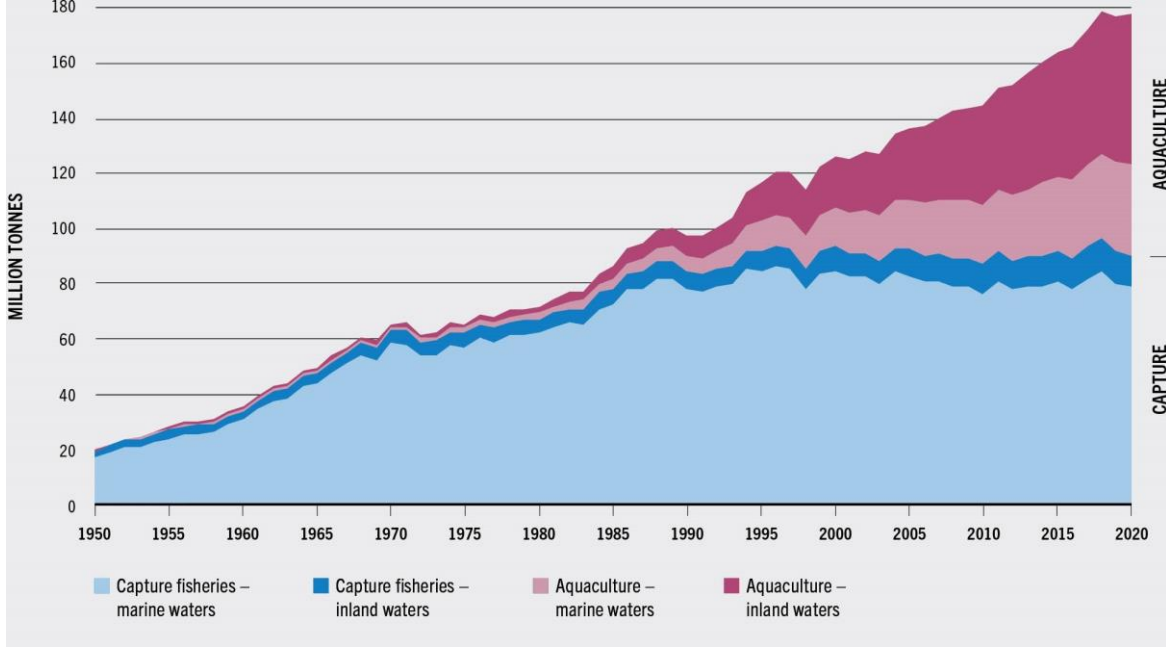
Ticari anlamda miktar olarak %50 ihracat artarken toplam üretim içindeki ihracat payının yatay bir seyir izlediği görülmektedir. Küresel üretimin toplam ilk satış değeri, 141 milyar \$ avlanma ve 265 milyar \$ yetiştiricilik olmak üzere 406 milyar \$ olarak tahmin edilmektedir.

Tablo 1. Dünya Balıkçılık ve Su Ürünleri Üretimi, Kullanımı ve Ticareti (milyon ton)

	1990s	2000s	2010s	2018	2019	2020
Average per year						
Million tonnes (live weight equivalent)						
Production						
Capture:						
Inland	7.1	9.3	11.3	12.0	12.1	11.5
Marine	81.9	81.6	79.8	84.5	80.1	78.8
Total capture	88.9	90.9	91.0	96.5	92.2	90.3
Aquaculture:						
Inland	12.6	25.6	44.7	51.6	53.3	54.4
Marine	9.2	17.9	26.8	30.9	31.9	33.1
Total aquaculture	21.8	43.4	71.5	82.5	85.2	87.5
Total world fisheries and aquaculture	110.7	134.3	162.6	178.9	177.4	177.8
Utilization²						
Human consumption	81.6	109.3	143.2	156.8	158.1	157.4
Non-food uses	29.1	25.0	19.3	22.2	19.3	20.4
Population (billions) ³	5.7	6.5	7.3	7.6	7.7	7.8
Per capita apparent consumption (kg)	14.3	16.8	19.5	20.5	20.5	20.2
Trade						
Exports – in quantity	39.6	51.6	61.4	66.8	66.6	59.8
Share of exports in total production	35.8%	38.5%	37.7%	37.3%	37.5%	33.7%
Exports – in value (USD 1 billion)	46.6	76.4	141.8	165.3	161.8	150.5

Kaynak: FAO, 2022 <https://www.fao.org/3/cc0461en/online/sofia/2022/capture-fisheries-production.html> (Suda yaşayan memeliler, timsahlar ve kaymanlar ve algler hariç. Yuvarlama nedeniyle toplamlar eşleşmeyebilir.)

Şekil 1. Dünya Avcılık ve Yetiştiricilik Yıllara Göre Değişim

Kaynak: FAO, 2022 <https://www.fao.org/3/cc0461en/online/sofia/2022/capture-fisheries-production.html>

Dünya toplam su ürünleri üretimine yıllar itibarıyla bakıldığında aşırı avlanma ve kirlilik nedeniyle avlanan su ürünleri türlerinde ve miktarında azalma yaşandığı hatta avcılık miktarının 1990'lardan günümüze kadar yatay bir seyir izlediği belirtilebilir. Bununla birlikte yetiştiricilik üretiminin yıllar içerisinde yükselen bir ivmeye sahip olduğu görülmektedir. Özellikle iç sularda yapılan yetiştiricilik faaliyetleri artarak devam etmektedir.

1.2. Ülkeler Su Ürünleri Üretimi

Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Örgütü (FAO) son beş yıl verileri incelendiğinde her ne kadar yatay denilebilecek bir seyir söz konusu olsa da dünya su ürünleri üretimi 2019 ve 2020 yıllarında 2018 yılına göre az da olsa bir azalma göstermektedir. 2018 yılında 180 milyon ton olan üretim miktarı, 2019 yılında 179 ve 2020 yılında 178 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Ülkelere bakıldığında 2020 verisi ile Çin 62,8 milyon ton ile ilk sırada, Hindistan 14,1 milyon ton ile ikinci ve Endonezya 12,1 milyon ton ile üçüncü sırada yer almıştır. Tabloda verilen ülkeler dikkate alındığında 2019 ve 2020 yılları arasında en fazla yükseliş %37'lik bir artış ile Umman tarafından gerçekleştirilmiştir. Onu %16'lık bir artış ile Peru takip etmiştir. Üçüncü olarak Kamboçya %13,7 seviyesinde bir artış göstermiştir. İlk beş sırada bulunan ülkelere sadece Endonezya'nın üretiminde bir gerileme olduğu görülmektedir. Türkiye bu sıralamada 32. ülke konumunda bulunmaktadır. Ülke üretimleri incelendiğinde Asya kıtası sektörde açık ara öndedir. Ülkemiz, Avrupa ülkeleri arasında Norveç, İspanya, İzlanda ve İngiltere ile birlikte ilk 5 ülke içerisinde yer almaktadır.

Tablo 2. Ülkelere Göre Dünya Su Ürünleri Üretimi (Ton)

Sıra	Ülkeler	2020	2019	2018	2017	2016
1	Çin	62.846.808	62.242.310	62.207.398	62.198.086	61.605.134
2	Hindistan	14.140.699	13.388.685	12.564.728	11.739.480	10.876.270
3	Endonezya	12.151.946	12.917.477	12.821.810	12.603.210	11.491.939
4	Vietnam	8.022.708	7.926.658	7.489.679	7.135.307	6.648.296
5	Peru	5.770.371	4.976.241	7.311.264	4.257.871	3.897.164
6	Rusya	5.342.456	5.212.169	5.310.940	5.049.585	4.932.241
7	ABD	4.694.411	5.314.440	5.258.298	5.470.417	5.290.604
8	Bangladeş	4.503.371	4.384.219	4.276.641	4.134.436	3.878.324
9	Norveç	3.940.977	3.767.966	3.849.317	3.702.688	3.358.043
10	Japonya	3.751.228	3.785.103	3.926.385	3.826.101	3.885.338
11	Şili	3.259.406	3.360.081	3.389.441	3.122.501	2.532.149
12	Myanmar	2.998.582	3.033.261	3.167.219	3.204.132	3.090.004
13	Filipinler	2.768.648	2.688.077	2.646.394	2.711.267	2.823.055
14	Tayland	2.617.847	2.505.731	2.458.069	2.388.033	2.494.167
15	Mısır	2.010.579	2.038.991	1.967.517	1.777.824	1.706.274
16	Güney Kore	1.934.265	2.004.321	1.962.843	1.924.569	1.869.804
17	Meksika	1.780.383	1.825.033	1.939.733	1.872.007	1.732.656
18	Malezya	1.610.960	1.689.266	1.680.926	1.698.920	1.786.269
19	Ekvator	1.409.720	1.303.534	1.178.855	1.107.632	1.160.516
20	Fas	1.376.742	1.459.921	1.372.857	1.378.657	1.448.165
21	Brezilya	1.338.841	1.309.885	1.295.179	1.282.626	1.261.039
22	İran	1.282.381	1.289.783	1.268.596	1.195.414	1.087.921
23	İspanya	1.078.556	1.192.599	1.293.092	1.268.461	1.204.168
24	İzlanda	1.060.284	1.077.309	1.278.478	1.197.535	1.082.646
25	Nijerya	1.044.812	1.114.556	1.169.478	1.212.475	1.041.498
26	Kamboçya	932.260	819.750	803.450	813.350	781.415
27	Kanada	900.801	967.508	1.039.763	1.030.893	1.072.793
28	Tayvan	883.022	1.044.771	1.090.441	1.032.608	1.006.273
29	İngiltere	847.043	853.616	890.720	953.550	907.757
30	Arjantin	839.674	828.687	838.592	838.629	758.899
31	Umman	794.726	580.240	555.009	347.616	279.691
32	Türkiye	785.822	836.551	628.780	630.972	588.740
33	Diğer	20.264.564	21.289.659	21.681.599	21.406.299	20.179.108
	Dünya	178.984.895	179.028.399	180.613.489	174.513.150	167.758.363

Kaynak: FAO, 2023

1.3. Ülkeler İç Sular Su Ürünleri Üretimi

Ülkelerin iç sularında yapılan avlanma ve yetiştiricilik faaliyetlerinin toplamına bakıldığında benzer bir şekilde Çin, Hindistan ve Endonezya'nın ilk üç sırada bulunan ülkeler olduğu görülmektedir. Buradaki fark, iç sularda yapılan üretim faaliyetleri son beş yıl içerisinde azalmamıştır. 2018'de 65 milyon ton iken, 2019 ve 2020'de 66,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Ülkemiz toplam su ürünleri üretimine göre iç sularda yapılan üretimde 2020 yılında 161 bin ton üretim miktarı ile dünyada 27. sırada yer almıştır.

Tablo 3. Ülkeler İç Sular Toplam Su Ürünleri Üretimi (Ton)

Sıra	Ülke	2020	2019	2018	2017	2016
1	Çin	32.339.929	31.973.190	31.555.253	31.228.356	30.774.517
2	Hindistan	9.359.752	8.816.794	8.137.408	7.048.939	6.538.094
3	Endonezya	3.885.925	4.521.987	4.205.390	4.241.845	3.649.272
4	Bangladeş	3.600.687	3.506.382	3.407.371	3.284.707	3.045.887
5	Vietnam	3.082.638	3.053.967	2.956.140	2.705.299	2.563.343
6	Myanmar	1.924.102	1.916.754	1.996.002	1.876.998	1.846.548
7	Mısır	1.557.220	1.667.815	1.596.842	1.425.397	1.444.693
8	Kamboçya	789.940	686.086	659.160	664.830	650.218
9	Brezilya	776.839	754.889	745.825	727.347	694.231
10	Uganda	690.158	706.167	543.091	501.973	507.295
11	Nijerya	615.999	662.788	683.421	716.149	684.359
12	Tayland	537.456	558.749	569.662	605.886	605.323
13	İran	526.850	509.463	475.583	463.924	461.424
14	Rusya	468.818	438.198	440.607	433.375	446.761
15	Filipinler	432.512	475.658	485.572	477.582	459.509
16	ABD	423.078	486.684	596.258	463.466	553.372
17	Tanzanya	422.432	400.560	327.028	342.185	316.349
18	Pakistan	310.560	304.730	300.184	296.555	293.195
19	Kolombiya (*)	301.630	368.339	369.674	313.164	370.648
20	ABD	255.399	267.972	282.847	267.735	272.517
21	Meksika	223.590	223.321	293.822	239.501	274.870
22	Kongo	213.590	233.440	233.330	233.280	232.526
23	Zimbabve	213.063	85.148	98.797	84.210	113.491
24	Lao	200.021	187.701	179.208	168.869	164.000
25	Kolombiya (*)	193.963	187.939	149.116	141.910	122.815
26	Malawi	180.508	163.184	230.863	211.672	160.498
27	Türkiye	161.355	148.022	135.306	136.155	135.457
	Diğer	3.288.092	3.616.870	3.356.637	3.426.531	3.351.052
	Toplam	66.976.107	66.922.796	65.010.396	62.727.840	60.732.263

Kaynak: FAO, 2023 (*)Fao tarafından ilgili ülke ile ilgili veriler görüldüğü gibi paylaşılmıştır.

İlk 5 sırada bulunan ülke verileri incelendiğinde Bangladeş'in toplam su ürünleri üretiminin %80'lik kısmını iç sularda ürettiği görülmektedir. Benzer bir şekilde Hindistan için bu değer %66'dır. Üst sıralarda bulunan fakat ilk 5 dışında bulunan ülkelerden Mısır ve Kamboçya'nın üretimlerinin önemli bir oranını iç sularda ürettiği görülmektedir. Mısır için bu değer %77 ve Kamboçya için %84'tür. Ülkemiz için bu değer %20'dir.

Tablo 4. Ülkeler İç Sular ve Toplam Su Ürünleri Üretimi Oranı (Ton)

Ülkeler	İç Sular Üretim	Toplam Üretim	Yüzde
Çin	32.339.929	62.846.808	51,46%
Hindistan	9.359.752	14.140.699	66,19%
Endonezya	3.885.925	12.151.946	31,98%
Bangladeş	3.600.687	4.503.371	79,96%
Vietnam	3.082.638	8.022.708	38,42%
Myanmar	1.924.102	2.998.582	64,17%
Mısır	1.557.220	2.010.579	77,45%
Kamboçya	789.940	932.260	84,73%
Brezilya	776.839	1.338.841	58,02%
Türkiye	161.355	785.822	20,53%

2020 yılı için iç sularda yapılan toplam dünya üretimi avcılık ve yetiştiricilik dâhil 66,9 milyon ton iken, yetiştiricilik için bu değer 54 milyon tondur. Yıllara göre bakıldığında iç sularda yapılan yetiştiricilik faaliyetlerinin önemli ölçüde arttığı görülmektedir. İç sularda yetiştiricilik faaliyetleri, iç sularda yapılan avcılık ve yetiştiricilik dâhil toplam üretim faaliyetlerinin, 2016 yılında %79'u iken 2020 yılında %81'i olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında iç sularda gerçekleşen yetiştiricilik faaliyetleri, toplam iç sularda yapılan su ürünleri üretimine oranlandığında Çin %95, Hindistan %80, Endonezya %87 ve Türkiye'nin %79'luk üretimi yetiştiricilik faaliyetlerinden oluşmaktadır.

Tablo 5. Ülkelere Göre İç sularda Yapılan Yetiştiricilik Su Ürünleri Üretimi (Ton)

Sıra	Ülke	2020	2019	2018	2017	2016
1	Çin	30.882.665	30.131.976	29.591.445	29.045.756	28.771.561
2	Hindistan	7.564.038	7.029.794	6.437.300	5.455.839	5.076.031
3	Endonezya	3.390.975	3.816.788	3.546.103	3.774.023	3.216.797
4	Vietnam	2.934.233	2.907.551	2.799.850	2.544.025	2.414.545
5	Bangladeş	2.352.286	2.270.674	2.190.833	2.121.099	1.997.645
6	Mısır	1.239.929	1.369.726	1.328.252	1.164.202	1.212.734
7	Myanmar	1.081.025	1.029.304	1.106.892	989.678	959.768
8	Brezilya	551.929	529.979	520.915	502.437	469.321
9	İran	424.200	404.550	369.959	366.505	366.636
10	Tayland	405.656	426.949	425.837	413.263	418.023
11	Kamboçya	379.780	290.180	238.610	194.280	159.668
12	Filipinler	284.917	320.977	322.599	315.039	299.894
13	Nijerya	261.621	289.444	291.233	296.071	306.727
14	ABD	243.721	254.242	262.435	249.445	250.783
15	Rusya	188.899	183.770	169.132	162.816	153.871
16	Kolombiya	173.205	165.443	127.359	114.785	103.985
17	Pakistan	162.320	160.608	158.952	157.340	156.305
18	Lao	130.020	123.000	118.700	109.800	106.600
19	Türkiye	128.236	116.426	105.167	104.010	101.601
	Diğer	1.604.840	1.528.171	1.489.460	1.464.758	1.417.753
	Toplam	54.384.495	53.349.551	51.601.032	49.545.170	47.960.248

Kaynak: FAO, 2023

Tablo 6. Dünya İç sular Yetiştiricilik / İç Sular Toplam Su Ürünleri Üretimi (Yüzde)

Toplam Miktar/ Yıl	2020	2019	2018	2017	2016
İç Sular (Yetiştiricilik)	54.384.495	53.349.551	51.601.032	49.545.170	47.960.248
İç Sular (Yetiştiricilik+ Avlanma)	66.976.107	66.922.796	65.010.396	62.727.840	60.732.263
Yüzde	81%	80%	79%	79%	79%

1.4. Dünya Ticareti (GTİP 0302)

1.4.1. Dünya İthalatı (GTİP 0302)

GTİP 0302-Balık (taze veya dondurulmuş) ithalatı incelendiğinde 2022 yılı dünya balık ithalatının toplamda yaklaşık 24 milyar \$ olduğu görülmektedir. Dünya balık ithalatı son beş yıllık dönemde 2020 yılı hariç bir önceki yıla göre artış göstermiştir. 2022 yılı verilerine göre en fazla balık ithal eden ülke %16,5 oran ile İsveç'tir. Bu ülkeyi %11,6'lık oran ile ABD takip etmektedir. Balık ithalatında önde gelen ülkelerin genellikle Avrupa ülkeleri olduğu görülmektedir. Türkiye'nin 2022 yılı balık ithalatı 47,5 Milyon \$ şeklinde gerçekleşmiştir. Bu rakamla Türkiye dünya balık ithalatında %0,19'luk oranla 44. sırada yer almıştır.

Tablo 7. GTİP 0302-Balık (taze veya dondurulmuş) Dünya İthalatı

GTİP 0302-Balık (taze veya dondurulmuş)	2018 İthalat Değeri (bin \$)	2019 İthalat Değeri (bin \$)	2020 İthalat Değeri (bin \$)	2021 İthalat Değeri (bin \$)	2022 İthalat Değeri (bin \$)	Dünya İthalatındaki Oranı (2022)
Dünya	21.616.491	21.352.233	19.359.744	23.857.721	24.384.685	
İsveç	3.813.131	3.484.184	3.263.041	3.625.476	4.036.890	16,56%
ABD	2.271.521	2.305.966	1.882.864	2.545.915	2.826.925	11,59%
Fransa	1.642.112	1.572.621	1.452.026	1.948.622	1.865.382	7,65%
İspanya	1.250.671	1.271.395	1.221.551	1.494.579	1.479.902	6,07%
Polonya	1.238.387	1.306.516	1.300.077	1.412.591	1.546.994	6,34%
İtalya	1.221.462	1.240.684	1.066.789	1.378.444	1.382.231	5,67%
Danimarka	946.450	1.017.893	964.847	1.245.452	1.911.033	7,84%
İngiltere	726.080	766.170	647.648	995.302	941.327	3,86%
Çin	731.244	792.484	420.690	713.225	851.373	3,49%
Hollanda	548.019	520.310	536.124	685.550	1.117.038	4,58%
Almanya	703.903	664.569	562.722	635.191	660.213	2,71%
Brezilya	505.704	528.603	366.069	610.774	746.956	3,06%
Portekiz	433.167	379.710	382.087	419.555	480.927	1,97%
Tayland	257.721	301.855	303.897	391.461	414.640	1,70%
Hong Kong	305.447	277.423	277.161	378.168	430.025	1,76%
Kore	250.474	254.701	249.154	326.968	332.455	1,36%
Finlandiya	388.756	300.491	292.452	325.858	421.858	1,73%
Japonya	442.855	414.793	317.013	314.617	250.787	1,03%
Kanada	206.300	232.846	219.288	281.091	323.717	1,33%
Litvanya	306.352	287.603	236.371	277.706	318.125	1,30%
Türkiye	40.702	39.270	27.139	39.084	47.516	0,19%

Kaynak: www.trademap.com (0304 pozisyonundaki balık filetoları ve diğer balık etleri hariç)

1.4.2. Dünya İhracatı (GTİP 0302)

GTİP-0302-Balık kodu ile 2022 yılı dünya balık ihracatı 24 milyar \$ olmuştur. 8,8 milyar \$ ile en fazla balık ihracatı gerçekleştiren ülke Norveç'tir. Bu ülkenin dünya balık ihracatındaki payı %37'dir. İkinci sırada %17'lik ihracat oranıyla İsveç yer almaktadır. Sadece bu iki ülke dünya balık ihracatının yarısından fazlasını gerçekleştirmektedir.

Türkiye'nin balık ihracatı her yıl düzenli bir şekilde artış göstermektedir. 2018 yılında 471 milyon \$ olan balık ihracatımız 2022 yılında 642 milyon \$'a ulaşmıştır.

Tablo 8. GTİP 0302-Balık (taze veya dondurulmuş) Dünya İhracatı

GTİP 0302-Balık (taze veya dondurulmuş)	2018 İhracat Değeri (bin \$)	2019 İhracat Değeri (bin \$)	2020 İhracat Değeri (bin \$)	2021 İhracat Değeri (bin \$)	Dünya İhracatındaki Oranı (2021)	2022 İhracat Değeri (bin \$)	Dünya İhracatındaki Oranı (2022)
Dünya Toplamı	22.089.127	21.554.915	19.564.424	23.927.275		24.089.481	
Norveç	7.363.150	7.100.087	6.287.521	7.879.937	32,93%	8.895.089	36,93%
İsveç	3.794.182	3.470.837	3.266.149	3.605.590	15,07%	3.998.447	16,60%
Danimarka	820.949	876.494	929.157	1.091.469	4,56%	1.542.215	6,40%
Şili	864.355	890.066	550.020	853.077	3,57%	1.056.543	4,39%
İngiltere	958.963	1.082.712	828.162	1.060.364	4,43%	967.309	4,02%
Kanada	832.797	763.386	676.916	862.931	3,61%	936.218	3,89%
Yunanistan	605.772	580.884	639.761	742.159	3,10%	771.102	3,20%
Türkiye	472.225	510.927	540.582	636.734	2,66%	642.621	2,67%
İspanya	563.833	531.490	465.204	608.240	2,54%	677.863	2,81%
Diğerleri	5.718.548	5.747.085	5.380.952	6.586.774	27,53%	4.602.074	19,10%

Kaynak: www.trademap.com (0304 pozisyonundaki balık filetoları ve diğer balık etleri hariç)

2. TÜRKİYE GENEL DURUMU

2.1. Türkiye Su Ürünleri Üretimi

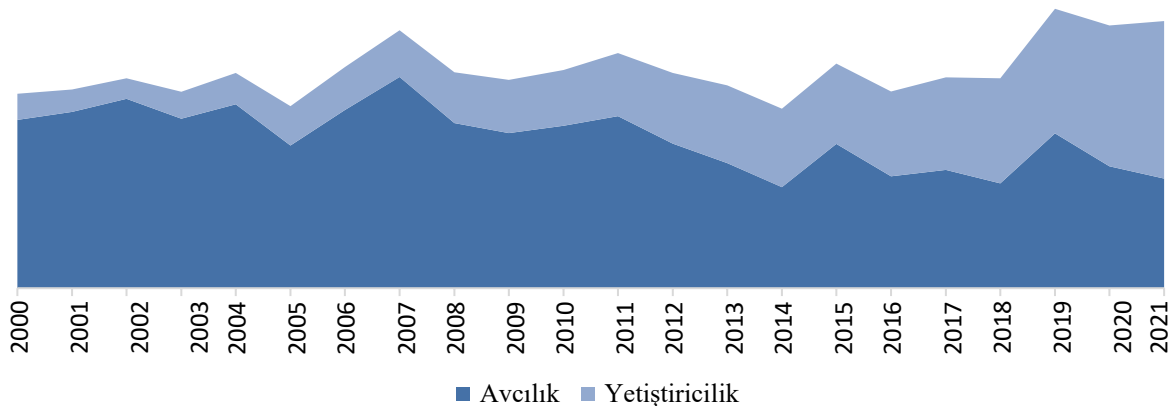
Türkiye’de su ürünleri üretimi 2021 yılında 799 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2020 için bu değer 785 bin ton idi. Yaklaşık %2 civarında bir artış söz konusudur. Deniz ürünlerinin ve iç sularda yapılan avcılığın zaman ile azaldığı, buna karşılık yetiştiricilik faaliyetlerinin arttığı görülmektedir. Tabloda bulunan 13 yıllık verinin ilk ve son yılları (2009-2021) dikkate alındığında deniz ürünleri avcılığının %30 azaldığı, tatlı su ürünleri avcılığının %15 azaldığı ve yetiştiricilik üretim faaliyetlerinin yaklaşık %200 arttığı görülmektedir. Su ürünleri üretiminde yetiştiriciliğin artış eğiliminde olması olumludur.

Tablo 9. Türkiye Su Ürünleri İstatistikleri (Ton)

Yıl	Avcılık Üretimi		Yetiştiricilik Üretimi (Aquaculture Production)	Toplam
	Deniz Ürünleri (Sea Products)	Tatlısu Ürünleri (Freshwater Products)		
2009	425.046	39.187	158.729	622.962
2010	445.680	40.259	167.141	653.080
2011	477.658	37.097	188.790	703.545
2012	396.322	36.120	212.410	644.852
2013	339.047	35.074	233.394	607.515
2014	266.078	36.134	235.133	537.345
2015	397.731	34.176	240.334	672.241
2016	301.464	33.856	253.395	588.715
2017	322.173	32.145	276.502	630.820
2018	283.955	30.139	314.537	628.631
2019	431.572	31.596	373.356	836.524
2020	331.281	33.119	421.411	785.811
2021	295.018	33.140	471.686	799.844

Kaynak: Tüik

Şekil 2. Türkiye Avcılık ve Yetiştiricilik Miktarları (ton)

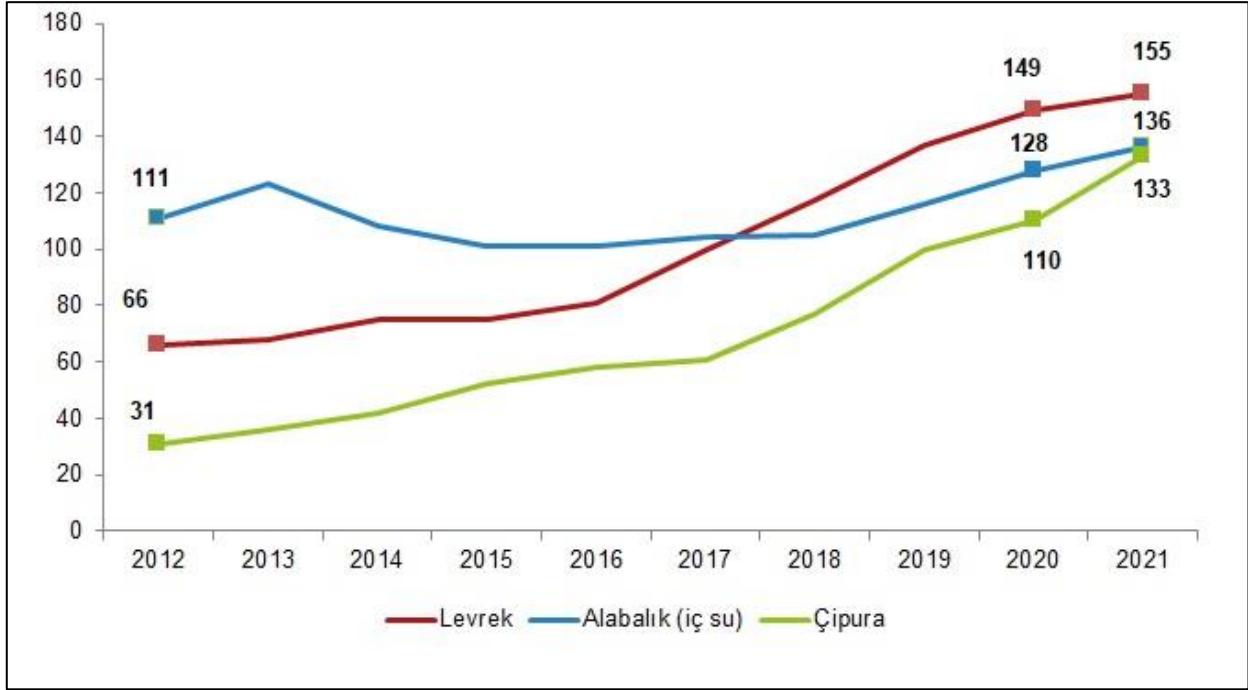

Kaynak: Ürün Raporu Su Ürünleri 2022 Tepge (Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü)

2.2. Türkiye Su Ürünleri Yetiştiriciliği (Deniz ve İç Sular Dâhil)

Türkiye’de su ürünlerinde yetiştiriciliği en çok yapılan ana ürünlerin; aşağıda verilen grafik incelendiğinde deniz ve iç sular dâhil; levrek, çipura ve alabalık olduğu görülmektedir. 2021 yılına gelindiğinde Levrek (deniz), 155 bin ton ile ilk sırada yer alır iken alabalık (iç su) 136 bin ton ile ikinci sırada ve çipura, 133 bin ton ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Şekil 3. Türkiye En Çok Yetiştiriciliği Yapılan Balıklar, 2012-2021 (Bin Ton)

Kaynak: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Su-Urunleri-2021-45745>

Yukarıdaki grafiği tablo 10 ile birlikte değerlendirecek olur isek, Türkiye’de yapılan su ürünleri yetiştiriciliğinde belirtilen 3 türün (levrek, alabalık ve çipura) baskın konumda olduğu söylenebilir. Bunun dışında üretim miktarı çok daha düşük olsa da iç sularda yayın balığı üretimine yönelik son yıllarda bir artış olduğu görülmektedir. Denizde üretilen ürünler arasında da orkinos ve midye üretimine yönelik artış olduğu gözlemlenmektedir.

2.3. Türkiye Su Ürünleri Avcılığı (İç Sular)

Türkiye iç sularında en çok avlanan balık 2021 verileri ile 9.925 ton ile inci kefalidir. İstilacı bir tür olan Gümüşü Havuz Balığı ve Gümüş balığı inci kefalinden sonra en çok avlanan su ürünleridir. Bu türlerin arkasından sazan balığı en çok avlanan balık çeşidi olarak görülmektedir. 2012-2021 uzun dönemli verileri incelendiğinde; sazan balığı avcılığının %67 oranında, yayın balığı avcılığının ise %69 oranında azaldığı görülmektedir. Bununla birlikte gümüş balığında %77, yılan balığının %700, kerevitte %100 oranlarında artış görülmektedir.

Tablo 10. Türkiye Su Ürünleri Yetiştiriciliği Üretimi (Ton)

Balık türü (Type of Fish)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Toplam - Total	212.410	233.393	235.133	240.334	253.395	276.502	314.537	373.356	421.411	471.686
İç su - Inland water										
Alabalık (Gökkuşuğu) - (Rainbow trout)	111.335	122.873	107.533	100.411	99.712	101.761	103.192	113.678	126.101	134.174
Alabalık (Salmo sp.) - Trout (Salmo sp.)*	-	-	450	755	1.585	1.944	1.695	2.375	1.804	1.558
Aynalı sazan - Carp	222	145	157	206	196	233	212	203	173	171
Mersin balığı - Sturgeon*	-	-	17	28	6	13	2	-	14	-
Tilapya - Tilapia*	-	-	32	12	58	8	12	6	13	6
Yayın - European catfish**	-	-	-	-	-	8	5	121	92	84
Kurbağa - Frog*	-	-	50	43	44	43	49	43	39	49
Deniz - Marine water										
Alabalık (Gökkuşuğu) - (Rainbow trout)	3.234	5.186	4.812	6.187	4.643	4.972	9.235	9.411	18.182	31.509
Alabalık (Salmo sp.) - Trout (Salmo sp.)*	-	-	798	685	1.073	980	375	281	507	45
Çipura - Sea bream	30.743	35.701	41.873	51.844	58.254	61.090	76.680	99.730	109.749	133.476
Levrek - Sea bass	65.512	67.912	74.653	75.164	80.847	99.971	116.915	137.419	148.907	155.151
Fangri - Common seabream*	-	-	106	143	225	20	2	5	1	4
Antenli mercan - Bluespotted seabream**	-	-	-	-	-	122	74	74	-	-
Kırmızı bantlı mercan - Redbanded seabream**	-	-	-	-	-	66	1	-	-	-
Minekop (Kötek) - Corb*	-	-	39	61	20	125	30	47	26	2
Grenyüz (Sarıağız) - Meagre*	-	-	3.281	2.801	2.463	697	1.486	3.375	7.428	5.913
Sinagrit - Dentex*	-	-	113	132	43	51	24	27	-	-
Sivri burun karagöz - Sharpnout seabream*	-	-	8	59	2	-	-	-	-	-
Trança - Blue spatled bream*	-	-	75	90	61	107	70	66	-	3
Orkinos - Bluefin tuna*	-	-	1.136	1.710	3.834	3.802	3.571	2.327	4.338	4.952
Midye - Mussel	-	-	-	3	329	489	907	4.168	4.037	4.585
Karides - Whiteleg shrimp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Diğer - Other	1.364	1.575	-	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak: TÜİK (TÜİK Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı) *2014 yılından itibaren derlenmeye başlanmıştır. **2014 yılından itibaren derlenmeye başlanmıştır.

Tablo 11. Türkiye İç Sularda Avlanan Su Ürünleri Miktarı (Ton)

Balık türü (Type of fish)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Toplam - Total	36.120	35.074	36.134	34.176	33.856	32.145	30.139	31.596	33.119	33.140
Akbalık - Chub	91	54	59	48	40	38	39	42	43	-
Alabalık - Trout	444	438	431	371	374	309	282	301	279	201
Çapak - Bream	142	106	91	73	74	64	74	72	73	36
Gökçe *	85	75	60	50	27	38	43	41	55	-
İnci (Gökçe) balığı- Bleak**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	56
Gümüş - Sand smelt	3.609	5.012	6.471	4.930	4.640	4.892	4.630	4.744	5.629	6.404
İnci kefali - Tarek	9.621	8.600	8.310	8.850	9.950	9.830	9.945	9.970	9.734	9.925
Kadife - Tench	63	65	68	61	50	38	34	35	61	51
Kara balık - Catfish	299	345	351	303	262	216	206	203	175	156
Kaya balığı - Bighand goby	61	37	35	36	37	38	37	36	40	-
Kefal - Mullet	1.138	1.094	1.192	1.161	1.136	1.424	1.088	1.102	1.149	-
Tatlısu kefali (Akbalık) - Chub**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	150
Deniz Kefali (Lagün) - Mullet ne**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	859
Kızılkanat - Rudd	242	161	170	141	137	106	91	110	100	73
Kurbağa - Frog	648	831	742	535	486	547	487	454	290	234
Levrek(Sudak) - Pike perch	593	491	521	465	461	405	422	415	396	-
Tatlısu levreği - European perch**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23
Sudak - Pike perch**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	330
Salyangoz - Snail	1.193	1.431	1.547	733	1.317	1.156	1.521	1.828	1.446	647
Sazan - Common carp	9.973	8.277	8.036	7.223	4.736	3.543	2.906	3.058	2.893	3.213
Siraz - Transcaucasian barb	813	736	706	695	708	757	622	640	638	665
Yayın - Wels	816	618	629	549	512	387	362	370	343	253
Yılan - Eel	38	48	56	71	75	81	111	330	320	309
Turna - Pike	215	213	240	203	226	195	181	190	183	144
Kerevit - Cray fish	492	532	582	532	544	669	524	696	1.233	1.011
Deniz Mavi yengeci (lagün) - Blue	-	-	-	-	-	-	-	-	-	80
Gümüşü Havuz Balığı - Gibel carp	5.090	5.495	5.408	6.745	7.652	7.035	6.134	6.555	7.605	8.039
Diğer - Other	457	416	429	401	412	377	400	404	434	281

Kaynak: TÜİK. **2021 yılından itibaren derlenmeye başlanmıştır.

2.4. Türkiye İller Su Ürünleri Yetiştiriciliği

Türkiye’de illerin toplam (deniz ve iç su) su ürünleri yetiştiriciliği miktarlarına bakıldığında dengeli bir dağılım olmadığı görülmektedir. Doğal olarak, özellikle denize kıyısı bulunan iller önemli oranlarda üretim yapmaktadır. Muğla %30, İzmir %23, Aydın %6, Mersin %5,5, Samsun %3 oranında Türkiye üretimine katkıda bulunmaktadır. İç bölgelerden ise ilk 5 il içerisinde Elazığ yer almaktadır. Elazığ %5,6 ve 26.500 ton üretim miktarına sahiptir. İlimiz Karaman bu sıralamada 816 ton üretim ile 33. il konumundadır. Yine bölge illerimizden Konya 371 ton ile bu sıralamada 40. sıradadır.

Tablo 12. Türkiye İller Su Ürünleri Toplam Yetiştiricilik Üretimi (2021-Ton)

Sıra	İller	Deniz Yetiştiriciliği	Tatlısu Yetiştiriciliği	Toplam (Ton)	Yüzde
1	Muğla	122.295	22.000	144.295	30,59%
2	İzmir	111.317	140	111.457	23,63%
3	Aydın	25.839	4.399	30.238	6,41%
4	Elazığ	0	26.500	26.500	5,62%
5	Mersin	25.972	327	26.299	5,58%
6	Samsun	8.726	5.995	14.721	3,12%
7	Trabzon	10.529	511	11.040	2,34%
8	Şanlıurfa	0	7.658	7.658	1,62%
9	Antalya	5.784	1.623	7.407	1,57%
10	Sinop	7.400	5	7.405	1,57%
11	Artvin	745	6.467	7.212	1,53%
12	Tokat	0	6.825	6.825	1,45%
13	Gaziantep	0	6.267	6.267	1,33%
14	Ordu	5.298	328	5.626	1,19%
15	Hatay	5.466	136	5.602	1,19%
16	Kahramanmaraş	0	5.314	5.314	1,13%
17	Balıkesir	4.486	529	5.015	1,06%
18	Kayseri	0	3.984	3.984	0,84%
19	Burdur	0	3.615	3.615	0,77%
20	Malatya	0	3.257	3.257	0,69%
21	Gümüşhane	0	2.980	2.980	0,63%
22	Isparta	0	2.758	2.758	0,58%
23	Rize	1.645	1.013	2.658	0,56%
24	Erzurum	0	2.433	2.433	0,52%
25	Denizli	0	2.249	2.249	0,48%
26	Van	0	2.201	2.201	0,47%
27	Tunceli	0	1.994	1.994	0,42%
28	Sivas	0	1.932	1.932	0,41%
29	Bilecik	0	1.458	1.458	0,31%
30	Adana	0	1.320	1.320	0,28%
31	Kırşehir	0	1.082	1.082	0,23%
32	Kütahya	0	948	948	0,20%
33	Karaman	0	816	816	0,17%

Sıra	İller	Deniz Yetiştiriciliği	Tatlısu Yetiştiriciliği	Toplam (Ton)	Yüzde
34	Sakarya	0	700	700	0,15%
35	Afyonkarahisar	0	569	569	0,12%
36	Kastamonu	0	496	496	0,11%
37	Erzincan	0	492	492	0,10%
38	Uşak	0	408	408	0,09%
39	Manisa	0	388	388	0,08%
40	Konya	0	371	371	0,08%
	Diğer	142	3.554	3.696	0,78%
	TOPLAM	335.644	136.042	471.686	

Kaynak: TÜİK

Yukarıdaki tablo sadece iç sularda yapılan su ürünleri yetiştiriciliği olarak yorumlandığında ise Karaman 26. sırada, Konya ise 35.sırada yer almaktadır.

Tablo 13. Türkiye İller İç Sularda Su Ürünleri Yetiştiriciliği Üretimi (2021-Ton)

Sıra	İller	Tatlısu Yetiştiriciliği	Yüzde	Sıra	İller	Tatlısu Yetiştiriciliği	Yüzde
1	Elazığ	26.500	19,48%	19	Sivas	1.932	1,42%
2	Muğla	22.000	16,17%	20	Antalya	1.623	1,19%
3	Şanlıurfa	7.658	5,63%	21	Bilecik	1.458	1,07%
4	Tokat	6.825	5,02%	22	Adana	1.320	0,97%
5	Artvin	6.467	4,75%	23	Kırşehir	1.082	0,80%
6	Gaziantep	6.267	4,61%	24	Rize	1.013	0,74%
7	Samsun	5.995	4,41%	25	Kütahya	948	0,70%
8	Kahramanmaraş	5.314	3,91%	26	Karaman	816	0,60%
9	Aydın	4.399	3,23%	27	Sakarya	700	0,51%
10	Kayseri	3.984	2,93%	28	Afyonkarahisar	569	0,42%
11	Burdur	3.615	2,66%	29	Balıkesir	529	0,39%
12	Malatya	3.257	2,39%	30	Trabzon	511	0,38%
13	Gümüşhane	2.980	2,19%	31	Kastamonu	496	0,36%
14	Isparta	2.758	2,03%	32	Erzincan	492	0,36%
15	Erzurum	2.433	1,79%	33	Uşak	408	0,30%
16	Denizli	2.249	1,65%	34	Manisa	388	0,29%
17	Van	2.201	1,62%	35	Konya	371	0,27%
18	Tunceli	1.994	1,47%		Diğer	4.490	3,30%
		TOPLAM				136.042	

Kaynak: TÜİK

2.5. Türkiye Dış Ticareti

Türkiye'nin ihraç etmiş olduğu balık ürünleri incelendiğinde en fazla ihracat yapılan balık türünün 248 Milyon \$ ile levrek olduğu görülmektedir. Levrek ürünü toplam balık ihracatının yaklaşık %39'unu oluşturmaktadır. Bu ürünü 238 Milyon \$ ile çipura izlemektedir. Çipuranın toplam ihracat içerisindeki payı ise yaklaşık %37'dir. İki ürün toplam balık ihracatının yaklaşık %76'sını oluşturmaktadır.

Tablo 14. Türkiye'nin İhrac Ettiği Önemli Balık Ürünleri Listesi

Türkiye'nin ihrac ettiği balık ürünleri listesi							
0302 Balık (taze veya soğutulmuş) (0304 pozisyonundaki balık filetoları ve diğer balık etleri hariç)							
GTİP NO	Ürün İsmi	2018 İhracat Değeri (bin \$)	2019 İhracat Değeri (bin \$)	2020 İhracat Değeri (bin \$)	2021 İhracat Değeri (bin \$)	2022 İhracat Değeri (bin \$)	İhracat İçindeki Oranı
30284	Taze veya soğutulmuş levrek "Dicentrarchus spp.	187.341	184.831	196.258	241.326	248.078	38,60%
30285	Taze veya soğutulmuş çipura "Sparidae"	198.036	211.796	224.087	261.723	238.162	37,06%
30235	Taze veya soğutulmuş Atlantik ve Pasifik mavi yüzgeçli orkinos (Thunnus thynnus, Thunnus orientalis)	50.851	80.228	71.683	59.967	67.657	10,53%
30211	Taze veya soğutulmuş alabalık ""Salmo trutta, Oncorhynchus mykiss, Oncorhynchus clarki, Oncorhynchus ...	23.213	20.698	36.433	49.308	60.083	9,35%
30289	Taze veya soğutulmuş balık, başka yerde sınıflandırılmamış	6.834	7.965	7.859	17.877	21.855	3,40%
30214	Taze veya soğutulmuş Atlantik somonu "Salmo salar" ve Tuna somonu "Hucho hucho"	1.170	1.059	742	1.570	2.358	0,37%
30273	Taze veya soğutulmuş sazan "Cyprinus carpio, Carassius carassius, Ctenopharyngodon idellus, Hypophthalmichthys ...	2.461	2.417	1.116	1.189	1.280	0,20%
30259	Bregmacerotidae, Euclichthyidae, Gadidae, Macrouridae, ... familyalarının taze veya soğutulmuş balıkları..	111	49	270	669	732	0,11%
30223	Taze veya soğutulmuş dil balığı "Solea spp."	552	482	699	1.193	665	0,10%
	Toplam	472.222	510.928	540.581	636.736	642.623	

Kaynak: TÜİK

Ülkemizden balık ihracatının yapıldığı ülkeler incelendiğinde, bu sektörde en önemli pazarlarımızdan bir tanesinin Rusya Federasyonu olduğu görülmektedir. 2021 ve 2022 yıllarında en fazla balık ihracatı yaptığımız ülke olan Rusya'yı ikinci sırada İtalya takip etmektedir. İlgili tablodan da görülebileceği gibi balık sektöründe en önemli pazarlarımız arasında Japonya ve Yunanistan da yer almaktadır.

Tablo 15. Türkiye İhracat Ülkeleri

HS4:302, Adı; Balıklar (taze veya soğutulmuş); 03.04 pozisyonundaki balık filetoları ve diğer balık etleri hariç									
2018		2019		2020		2021		2022	
Ülke	İhracat Dolar	Ülke	İhracat Dolar	Ülke	İhracat Dolar	Ülke	İhracat Dolar	Ülke	İhracat Dolar
Toplam	472.225.436	Toplam	503.589.284	Toplam	540.586.939	Toplam	637.548.301	Toplam	642.712.757
İtalya	52.429.707	Japonya	69.044.516	Japonya	69.182.321	Rusya	78.180.019	Rusya	76.947.316
Hollanda	50.732.058	İtalya	60.907.327	İtalya	64.278.789	İtalya	73.524.553	İtalya	72.093.985
Yunanistan	46.605.194	Yunanistan	52.064.179	Rusya	62.353.080	Yunanistan	62.323.305	Japonya	67.865.144
Rusya	46.159.623	Hollanda	50.297.930	Yunanistan	58.587.344	Japonya	60.712.515	Yunanistan	65.922.639
Japonya	45.704.499	Rusya	48.587.038	Hollanda	49.607.955	İspanya	49.051.747	İngiltere	51.255.795
İspanya	40.067.584	İspanya	34.680.690	İspanya	35.207.036	İngiltere	48.870.792	Hollanda	49.696.475
Lübnan	27.923.508	ABD	27.548.679	İngiltere	25.705.144	Hollanda	48.268.774	İspanya	45.413.948
İngiltere	27.539.695	İngiltere	25.281.110	ABD	22.839.163	Portekiz	30.553.979	ABD	29.025.349
ABD	27.303.220	Lübnan	23.295.123	Portekiz	22.617.084	ABD	29.340.366	Portekiz	26.652.747
BAE	14.854.940	BAE	16.768.835	BAE	18.714.446	BAE	20.844.902	İsrail	23.164.406
Portekiz	14.565.685	Portekiz	14.025.112	Kuveyt	14.986.182	İsrail	19.756.668	BAE	21.464.237
İsrail	10.673.060	İsrail	10.923.311	Ukrayna	14.213.180	Kuveyt	17.599.948	Kuveyt	17.366.850
Kuveyt	9.699.852	Ukrayna	10.550.999	İsrail	14.029.478	Ukrayna	17.362.266	Lübnan	14.500.390
Almanya	7.837.450	Kuveyt	9.258.778	Lübnan	13.729.220	Lübnan	11.825.840	Romanya	13.232.726
Fransa	7.316.896	Almanya	7.463.574	Almanya	10.198.725	Almanya	10.889.115	Katar	10.989.151
Romanya	6.546.287	Fransa	6.390.587	Katar	7.205.911	Romanya	9.831.588	Almanya	9.940.721
Ukrayna	6.508.495	Romanya	5.368.485	Romanya	6.975.268	Katar	8.863.195	Ukrayna	7.766.580
Suriye	5.089.063	Katar	5.028.599	Kanada	4.918.051	Kanada	6.639.058	Fransa	7.624.885

Kaynak: TÜİK

3.KARAMAN MEVCUT DURUM

3.1. Karaman İli İç Sular Su Ürünleri Üretimi

Karaman'da fiili olarak üretilen 816 ton su ürününün tamamı gökkuşağı alabalıktır. Firma kapasiteleri aşağıdaki tabloda bulunmaktadır. İl genelinde faal olarak su ürünleri yetiştiriciliği ile ilgilenen firma ve/veya şahıs şirketi sayısı oldukça sınırlıdır. Mevcut durumda 9'u faal olmak üzere 11 firma/kişinin yetiştiricilik belgesi bulunmaktadır. 2 tesis kurulma aşamasındadır. Karaman'da sektörün önemli denilebilecek bir bölümü Ermenek ilçesinde bulunan Gezende Baraj gölü ve Merkez ilçede bulunan Gödet Baraj gölünde yapılmaktadır. Bunun dışında ırmaklarda bulunan beton havuzlarda alabalık üretimi yapılmaktadır.

Tablo 16. Karaman Su Ürünleri Yetiştiriciliği Kapasite Tablosu

No	Firma Adı	Tür	Tesis Tipi	Kapasite Ton/Yıl	Durumu
1	Tüzel Kişilik- Şirket 1 – Tesis -1	Alabalık	Beton Havuz	29,5	Faal
2	Tüzel Kişilik- Şirket 1 – Tesis -2	Alabalık	Baraj Gölü	250	Faal
3	Tüzel Kişilik- Şirket 2 – Tesis -1	Alabalık	Baraj Gölü	240	Faal
4	Tüzel Kişilik- Şirket 2 – Tesis -2	Alabalık	Baraj Gölü	490	Faal
5	Tüzel Kişilik- Şirket 3	Alabalık	Beton Havuz	60	Faal
6	Şahıs Şirketi- Gerçek Kişi	Alabalık	Beton Havuz	25	Faal
7	Şahıs Şirketi- Gerçek Kişi	Alabalık	Beton Havuz	14,5	Faal
8	Şahıs Şirketi- Gerçek Kişi	Alabalık	Baraj Gölü	450	Faal
9	Şahıs Şirketi- Gerçek Kişi	Alabalık	Baraj Gölü	250	Faal
10	Şahıs Şirketi- Gerçek Kişi	Alabalık	Baraj Gölü	200	Kurulma Aşamasında
11	Şahıs Şirketi- Gerçek Kişi	Alabalık	Baraj Gölü	250	Kurulma Aşamasında

Kaynak: Karaman İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Karaman İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından Karaman’da bulunan baraj ve göletlerde belirli dönemlerde balıklandırma çalışmaları yapılmaktadır. Baraj göllerindeki ekosistemi korumak ve olta balıkçılığını teşvik etmek amacıyla gerçekleştirilen bu faaliyetlerde baraj ve göletlere pullu sazan balığı yavrusu bırakılmaktadır. Aşağıdaki tabloda 2013 yılından günümüze kadar baraj ve göletlere bırakılan balık sayıları hakkında detaylı bilgi verilmektedir.

Tablo 17. Karaman Baraj Gölleri ve Göletleri Balıklandırma Çalışmaları

Yıl	Balıklandırma Yapılan Baraj Gölleri ve Göletleri	Bırakılan Yavru Balık Adedi ve Türü
2013	Taşkale Göleti	15 000 Pullu Sazan
	Kıraman Göleti	15 000 Pullu Sazan
2014	Sarıveliler Göleti	20 000 Pullu Sazan
	Tekeçatı Göleti	20 000 Pullu Sazan
	Burhan Göleti	10 000 Pullu Sazan
2016	Akın Göleti	30 000 Pullu Sazan
2017	Göktepe Göleti	20 000 Pullu Sazan
	Başyayla Göleti	20 000 Pullu Sazan
2018	Çukur Göleti	20 000 Pullu Sazan
2019	Özkes (Yollarbaşı) Göleti	20 000 Pullu Sazan
2020	Taşkale Göleti	20 000 Pullu Sazan
	Başyayla Göleti	5000 Pullu Sazan
2021	Gödet Baraj Gölü	250000 Pullu Sazan
2022	Ayrancı Barajı	50000 Pullu Sazan
	Ermenek Barajı	550000 Pullu Sazan

Kaynak: Karaman İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Karaman ilinde DSİ tarafından faaliyete alınan ve sulama amaçlı kullanılan baraj ve gölet verileri Tablo 18’de yer almaktadır. Bu baraj ve göletlerden en büyüğü 16.000 ha alan büyüklüğü ile Gödet Barajı’dır. Tabloda yer alan baraj ve göletlerden başka enerji üretimi amacıyla kurulmuş olan Ermenek ve Gezende barajları da ilde aktif durumdadır.

Tablo 18. Karaman DSİ Baraj ve Göletleri

Sıra No	Tesisin Adı	Bulunduğu İlçe	İşletmeye Açıldığı Yıl	Sulama Alanı		Doluluk oranı
				Brüt (ha)	Net (ha)	%
1	Gödet Barajı Sulaması	Merkez	1988	16 000	15 040	59
2	Ayrancı Barajı Sulaması	Ayrancı	1962	9 000	7 833	23
3	Dokuzyol Göleti Sulaması	Ayrancı	1992	30	26	*
4	Güneyyurt Sulaması	Ermenek	2006	1 370	1 288	*
5	Burhan Göleti Sulaması	Merkez	2014	50	45	*
6	Esentepe Göleti Sulaması	Sarıveliler	2016	18	16	*
7	Sarıvadi Göleti Sulaması	Ermenek	2016	16	14	*
8	Başyayla Göleti Sulaması	Başyayla	2019	40	40	*
9	Yukarıçağlar Göleti Sulaması	Ermenek	2019	13	13	*
10	Sarıveliler Göleti Sulaması	Ermenek	2019	1577	1412	*
11	İbrala Barajı Sulaması	Merkez	2019	8700	8700	19
12	Göktepe Göleti Sulaması	Sarıveliler	2020	250	250	*
13	Çukur Göleti Sulaması	Merkez	2020	53	48	*
14	Yollarbaşı Göleti Sulaması	Merkez	2022	265	241	*
	Toplam			37 079	34 966	

Kaynak: DSİ 4. Bölge (Konya) Müdürlüğü. (*)Ölçü Tesisi Olmadığı İçin Doluluk Oranları Belirlenememiştir.

3.2. Karaman İli Su Ürünleri Üretici Görüşleri

Karaman ili su ürünleri sektörünün mevcut durumunu, sorunları, önerileri, talepleri ortaya koyabilmek ve su ürünleri üreticilerinin görüşlerini alabilmek için sektörde bulunan firma ve gerçek kişiler ile bir anket çalışması yapılmıştır. Yapılan anket çalışmasının sonuçları aşağıda paylaşılmakla birlikte, örneklem büyüklüğünün 7 üreticiden 4’ü olduğu belirtilmelidir. Ancak bununla birlikte yapılan çalışmanın Karaman ilinin mevcut durumu ile birlikte sektörde bulunan firmaların görüşleri, ihtiyaçları ve taleplerini ortaya koyması yapılan çalışmanın hedefi doğrultusunda yeterli bulunmuştur. Anket çalışmasının sonuçları maddeler halinde belirtilmektedir:

❖ Firma Faaliyet Süresi:

Yapılan çalışma ile anketi cevaplayan firmaların sektörde tecrübeli olduğu anlaşılmaktadır. En düşüğü 8 yıl olmakla birlikte 33 yıla kadar firmaların deneyimleri bulunmaktadır.

❖ Firma Teknik Personel Sayısı:

Ankete katılan firmaların yarısı 2 teknik personelinin olduğunu, diğer yarısı ise 3 ve üzeri teknik personelinin olduğunu belirtmiştir.

❖ Çalışan İşçi Sayısı:

Ankete katılan firmaların farklı işçi sayılarına sahip olduğu belirtilmiştir. 10 üzeri, 5-10 kişi arası, 3-5 kişi arası ve 1-3 kişi arası çalışan sayıları arasında dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir.

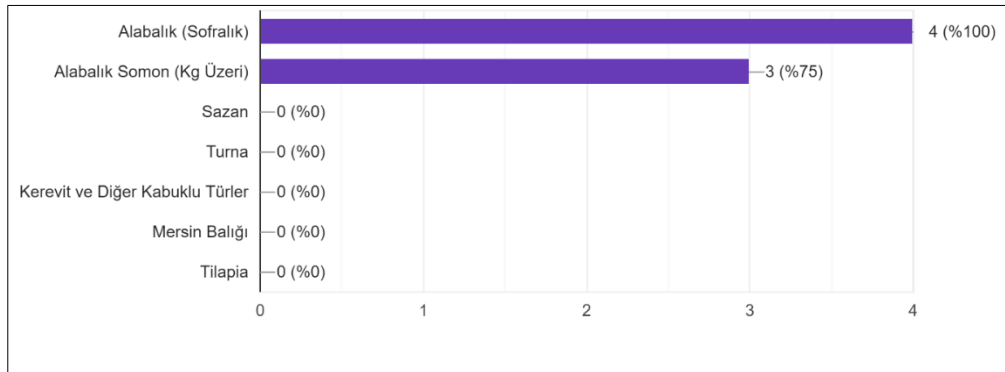
❖ Yıllık Ciro:

Ankete katılan firmaların yıllık cirolarının %75 oranında 1.000.000 TL ve üzeri olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir.

❖ Su Ürünleri Sektöründe Üretim Yapılan Ürünler:

Ankete katılan firmaların tamamı alabalık ürettiğini belirtmiştir. Sofralık alabalık ve kg üzeri somon firmalar tarafından Karaman ilinde üretilen ürünlerdir.

Şekil 4. Anket Sonucu-Karaman Su Ürünleri Sektörü Üretim Yapılan Ürünler

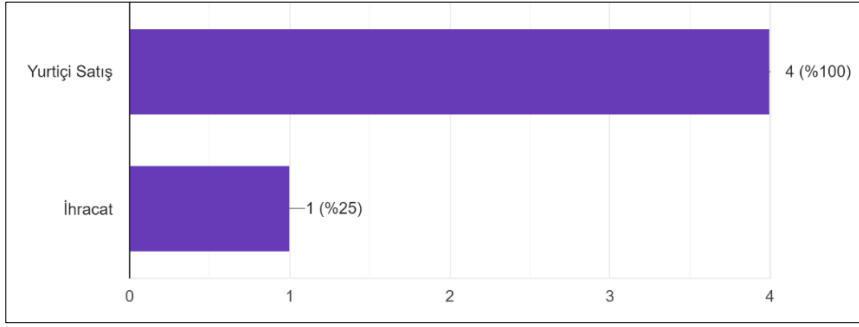
❖ Yıllık Toplam Üretim Miktarı

Ankete katılan iki firma 250-500 ton arasında üretim yaptığını belirtmektedir. Bir firma 100-250 ton arasında ve diğer bir firma ise 0-50 ton arasında üretim yaptığını belirtmiştir.

❖ İhracat/Yurtiçi Satış

Ankete katılan firmaların hepsi ürünlerini yurtiçi pazarlarda satmakta olup sadece bir tanesinin ihracata da ürün gönderdiği anlaşılmaktadır.

Şekil 5. Anket Sonucu-Karaman Su Ürünleri Sektörü Satış Şekilleri

❖ Yurtiçi Satış Miktarı

Ankete katılan firmaların yurtiçi pazarlara ulaşan ürünlerinin miktarına tonaj olarak bakıldığında, iki firma 250-500 ton , bir firma 100-250 ton ve diğer bir firma ise 0-50 ton olarak ürünlerini yurtiçi pazarlara ulaştırmaktadır.

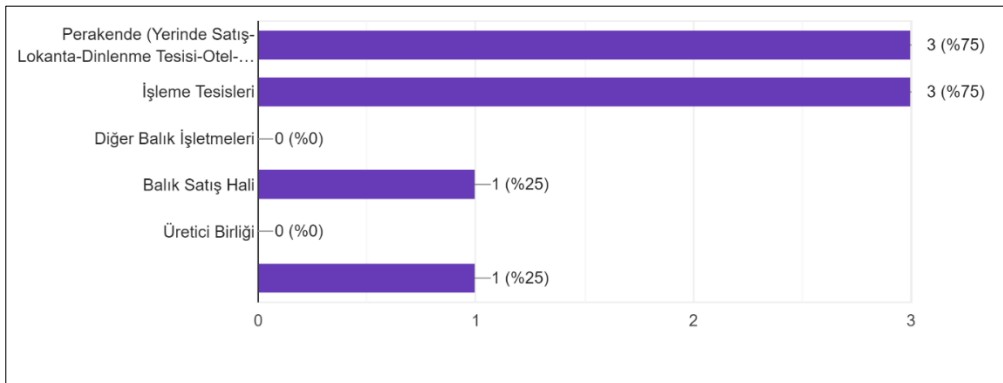
❖ İhracat Satış Miktarı

Anketteki ilgili soruyu cevaplayan iki firmanın doğrudan veya dolaylı olarak ihracata ulaşan ürünlerine bakıldığında, firmaların 250-500 ton ve 50-100 ton olarak ürünlerini ihracat pazarlarına ulaştırdığı belirtilmiştir.

❖ Yurtiçi Satış Kanalları

Ankete katılan firmalar, ürünlerini önemli ölçüde perakende ve işleme tesislerine sattıklarını belirtmektedirler.

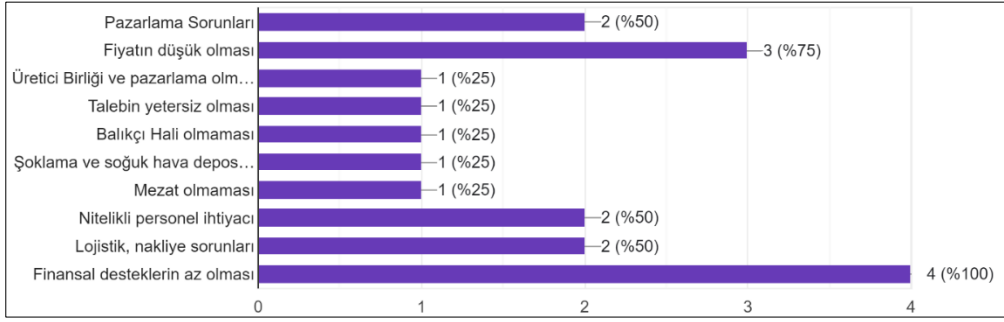
Şekil 6. Anket Sonucu-Karaman Su Ürünleri Satış Kanalları

❖ Sorunlar

Ankete katılan firmaların yaşanan sorunlar ile ilgili olarak ilk sırada finansal destek ihtiyacını belirtmiştir. Bunu takiben fiyatın düşük olması, pazarlama, nitelikli personel ihtiyacı ve lojistik, nakliye sorunları diğer önemli sorunlar olarak görülmektedir.

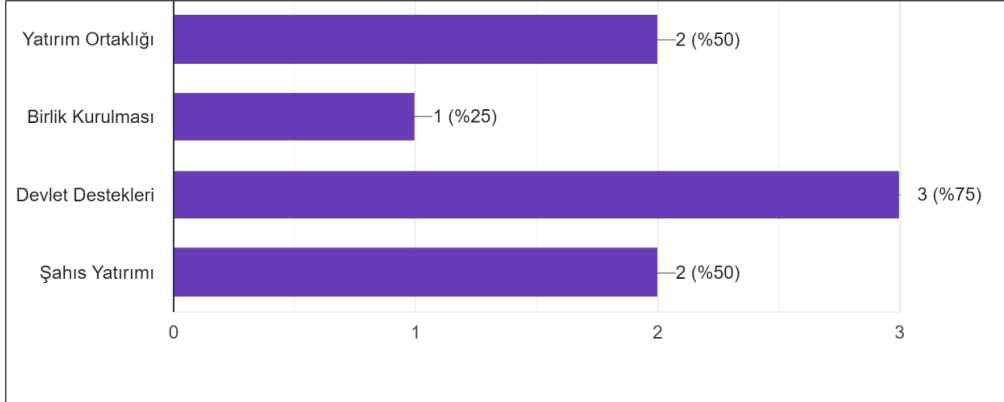
Şekil 7. Anket Sonucu-Karaman Su Ürünleri Sorunlar

❖ İşbirliği

Ankete katılan firmalar üretici birliği kurulma ihtiyacı konusunda farklı görüşleri yansıtmışlardır. Bununla birlikte kurulması halinde ankete katılan üç firma üretici birliğine üye olma konusunda olumlu görüş belirtmiştir. Su ürünleri sektöründe ortak kullanıma yönelik işleme, paketlenme vb. tesislerin kurulmasının yararlı olacağı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Böyle bir tesisin öncelikle devlet desteği ile yapılabileceği belirtilmektedir. Şahıs yatırımı ve yatırım ortaklığı diğer alternatif finansman yöntemleri olarak belirtilmektedir.

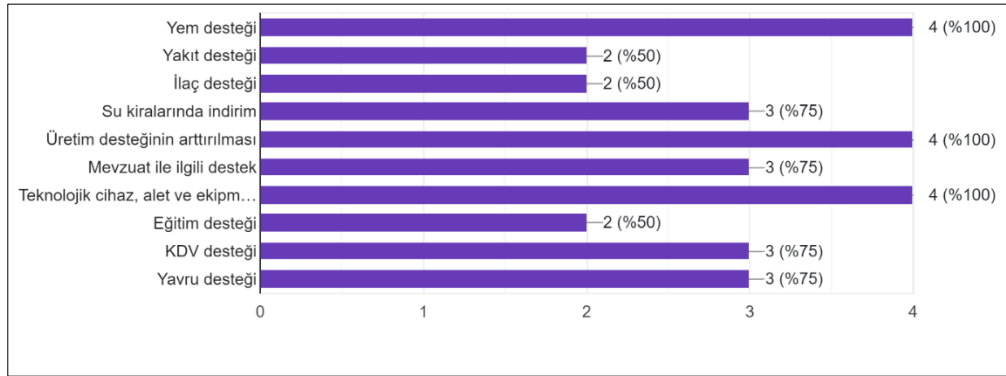
Şekil 8. Anket Sonucu-Karaman Su Ürünleri Ortak Kullanım Atölyesi Talebi ve Finansmanı

❖ Destekler

Ankete katılan firmalar öncelikle yem desteği, üretim desteğinin artması, teknolojik cihaz, alet ve ekipman desteği konusunda öncelikli taleplerini yansıtmışlardır. Bunları takiben, su kirası, mevzuat desteği, KDV ve yavru desteği katılımcıların ikincil olarak ifade ettikleri ihtiyaçlar olmuştur.

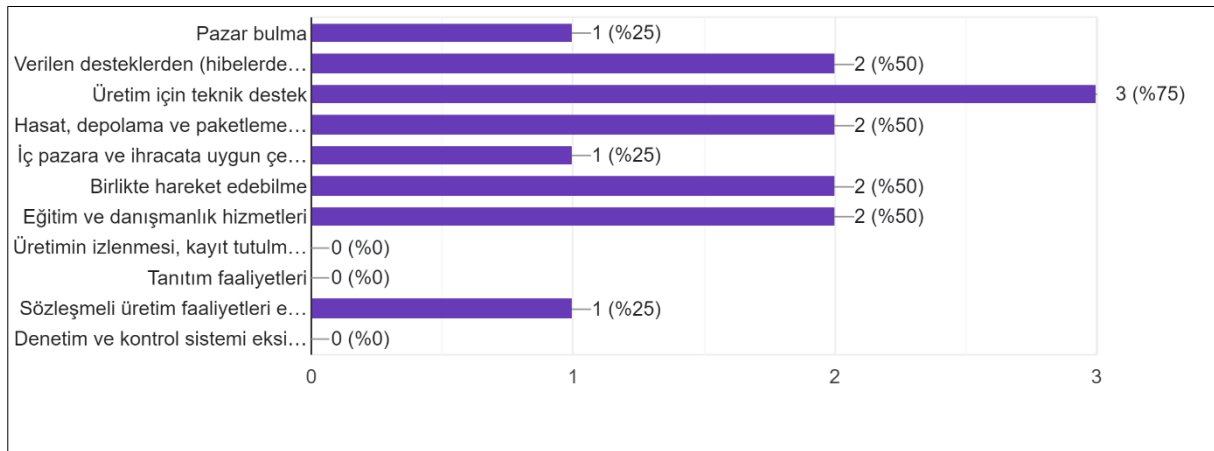
Şekil 9. Anket Sonucu-Karaman Su Ürünleri Mali Destek Talebi

❖ Geliştirilmesi Gereken Alanlar

Ankete katılan firmalar öncelikle, üretim için teknik desteğin sektörde geliştirilmesi gereken öncelikli alan olduğunu ifade etmişlerdir. Bunu takiben verilen desteklerden (hibelerden) yararlanma; hasat, depolama ve paketleme konularında teknik destek; birlikte hareket edebilme; eğitim ve danışmanlık hizmetleri diğer geliştirilmesi gereken alanlar olarak görülmüştür.

Şekil 10. Anket Sonucu-Karaman Su Ürünleri Geliştirilmesi Gereken Alanlar

❖ Genel Görüşler:

Ankete katılan firmalar üretimin artırılabilmesi için yeni sahaların kullanıma açılması gerektiğini belirtmektedirler. Mevzuatların kolaylaştırıcı yönde yorumlanması, vergilerin hafifletilmesi, devlet desteklerinin çoğaltılması, su olan alanlarda yol imar sorunlarının çözülmesi gerektiği ifade edilmektedir. Yeni tesis kurulumlarında, büyük veya küçük bütün müteşebbislerin önünü açacak kolaylaştırıcı uygulamalar beklenti olarak belirtilmektedir. İç suların tamamında balıkçılığa izin verilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Gerekli izinlerin bölgelere bağılı olmaması gerektiği, ilde bulunan kurum ve kuruluşlar aracılığı ile alınması gerektiği ifade edilmektedir. Büyük balık yemi üretimi ve balık işleme tesisi konusunda yapılacak yatırımların sektöre katkı sunacağı değerlendirilmektedir. Karaman ilinde bulunan işletmelerin birbirleri ile teması bulunduğu ve pazar konusunda birbirlerine sıkıntı yaratmadıkları belirtilmektedir. Kendiliğinden böyle bir işbirliği oluştuğu ifade edilmektedir.

4.GENEL DEĞERLENDİRME

Su ürünlerinin global düzeyde üretimi on yıllık periyotlarda incelendiğinde; 1990'dan sonraki süreçte su ürünleri üretiminde yaklaşık % 20'lik artış dikkat çekerken son on yıllık süreçte ise % 10 civarı bir artış olduğu görülmektedir. Dünya nüfusunun artmasının yanında su ürünleri üretimi de artmaktadır. Özellikle yetiştirme suretiyle yapılan balıkçılık üretiminin yıllar içerisinde yükselen bir ivmeye sahip olduğu değerlendirilmektedir.

Ülkemizin balıkçılık üretimindeki genel durumu dünya ile benzerlik arz etmektedir. 2009 ve 2021 yılları verileri dikkate alındığında; deniz ürünleri avcılığının %30, tatlı su ürünleri avcılığının ise %15 azaldığı ancak yetiştiricilik üretim faaliyetlerinin yaklaşık %200 arttığı görülmektedir. Ülkemizin üç tarafının denizlerle çevrili olmasına rağmen tatlı su kaynakları bakımından yeterli derecede zengin olmadığı bilinmektedir. Ancak iç sularda yapılan yetiştiricilik faaliyetleri ülke üretimine önemli katkıda bulunmaktadır.

Karaman'da balık üreticiliğinin önemli bir kısmı Ermenek ilçesinde yapılmaktadır. İl merkezinde ise Gödet barajı balık yetiştiriciliğinin yapıldığı önemli bir lokasyondur. İl tatlı su kaynakları bakımından çok zengin olmasa da var olan kaynaklardan en üst seviyede istifade edilmesi oldukça önemlidir.

Çalışma kapsamında işletmelerle yapılan yüz yüze görüşmeler ve anket çalışmasına göre işletmelerin sektörde uzun süredir faaliyet yürütmekte oldukları anlaşılmaktadır. İşletmelerin en büyük sorununun diğer sektörlerde olduğu gibi finansman sorunu olduğu anlaşılmaktadır. Bununla beraber ilde sektörde faaliyet yürüten işletmeler işbirliği hususunda isteklidirler. İlde işletme sayısının ve üretim kapasitesinin artma potansiyeli mevcuttur. İşletmelerin kârlılığının artırılabilmesi için ürünlerin işlenerek satışa sunulması daha uygun olacaktır. Diğer taraftan üretilen balıkların yılın her mevsimi satışa sunulabilmesi için soğuk hava tesislerinin yeterli olması gerekmektedir. Bölgedeki işletmelerin ortak hareket ederek birlik tarzı bir yapı kurmaları ve ürünlerini bu şekilde pazarlamaları işletmelerin kârlılıklarının artması bakımında oldukça önemlidir. Ayrıca Karaman'ın coğrafi konumu, lojistik altyapısının güçlü olması, gelişmiş gıda endüstrisi ve nitelikli personel gücü ili balık üretimi konusunda avantajlı kılmaktadır.

2018 yılında FAO tarafından yapılan bir araştırmaya göre; önümüzdeki yıllarda dünya genelinde su ürünlerine olan yatırımın artacağı, 2030 yılında yetiştiricilikten elde edilen su ürünleri miktarının, avcılıkla elde edilen su ürünleri miktarına eşit olacağı ve uzun vadede yetiştiricilik sektörünün avcılık sektörünü geçeceği ön görülmektedir. Su ürünleri yetiştiriciliğinin dünya balık arzında daha yüksek bir payı temsil etmesi beklendiğinden, ulusal ve uluslararası balık pazarlarında fiyat oluşumu üzerinde daha güçlü bir etkiye sahip olması muhtemeldir. Ayrıca ülkemizin su ürünlerinde, orta vadede üretim miktarının 1 milyon tona, ihracatın ise 5 milyar dolara çıkarılması hedeflenmektedir. Tüm bu gelişmeler kapsamında ilimizde balıkçılık sektörünün hızla gelişebileceği ve ülkemizde üretim açısından önemli bir konuma ulaşacağı tahmin edilmektedir.

5.KAYNAKLAR

- ❖ TOB, 2023. Karaman Tarım ve Orman İl Müdürlüğü Verileri
- ❖ FAO,2023. Fisheries and Aquaculture <https://www.fao.org/fishery/statistics-query/en/home> (Erişim tarihi: Mart-Nisan 2023)
- ❖ TÜİK, 2023. Su Ürünleri İstatistikleri (Erişim tarihi: Mart-Nisan 2023)
- ❖ <https://biruni.tuik.gov.tr/disticaretapp/menu.zul>
- ❖ Ürün Raporu Su Ürünleri 2022 Tepge (Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü)
- ❖ www.trademap.org
- ❖ Karaman İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
- ❖ DSİ 4. Bölge (Konya) Müdürlüğü

6.EK (Anket Formu)

Karaman Su Ürünleri Sektör Anketi (Boş Form)

Karaman Su Ürünleri Sektörünün mevcut durumuna ilişkin analiz ve çalışmalara referans olması için anket çalışması yürütülmektedir. Yapılan anket sonuçları Karaman'da su ürünleri sektörünün mevcut durumu ve potansiyelini ortaya koyacaktır. Çalışmanın bir çok açıdan yönlendirici olması beklenmektedir.

1.Firmanızın adını yazar mısınız?

Yanıtınız

2.Firmanızın faaliyet süresi nedir?

Yanıtınız

3.Firmanızın teknik personel sayısı kaçtır?

- 1
- 2
- 3 ve Üzeri

4.Firmanızın çalışan işçi sayısı kaçtır?

- 1-3 Kişi
- 3-5 Kişi
- 5-10 Kişi
- 10 ve Üzeri

5.Firmanızın tahmini yıllık cirosu nedir?

- 1-50.000 TL
- 50.000 - 100.000 TL
- 100.000 - 250.000 TL
- 250.000 - 500.000 TL
- 500.000 - 1.000.000 TL
- 1.000.000 TL ve Üzeri
- Diğer:

6.Size ulaşabilmek için mailinizi yazar mısınız?

Yanıtınız

7.Size ulaşabilmek için telefon numaranızı yazar mısınız?

Yanıtınız

8.Firmanızın üretim yaptığı ürünler nelerdir?

- Alabalık (Sofralık)
- Alabalık Somon (Kg Üzeri)
- Sazan
- Turna
- Kerevit ve Diğer Kabuklu Türler
- Mersin Balığı
- Tilapia
- Diğer:

9-Yıllık Toplam Üretim Miktarınızı belirtir misiniz? (Ton)

- 0-50
- 50-100
- 100-250
- 250-500

10.Üretim yaptığınız su ürünlerine yönelik ihracat gerçekleştiriyor musunuz? Lütfen satış şekillerinize göre yurtiçi satış ve/veya ihracat sekmelerini seçiniz.

- Yurtiçi Satış
- İhracat

11. Lütfen yurtiçi satış miktarınızı belirtir misiniz? (Ton)

- 0-50
- 50-100
- 100-250
- 250-500

12- Lütfen ihracat satış miktarınızı belirtir misiniz? (Ton)

- 0-50
- 50-100
- 100-250
- 250-500

13. Üretim yaptığınız ürünleri en çok satış yaptığınız kanallar hangileridir? Birden fazla seçim yapılabilir.

- Perakende (Yerinde Satış-Lokanta-Dinlenme Tesisi-Otel-Esnaflar)
- İşleme Tesisleri
- Diğer Balık İşletmeleri
- Balık Satış Hali
- Üretici Birliği
- Diğer:

14. Yaşadığınız sorunlar nelerdir? Birden fazla seçim yapılabilir.

- Pazarlama Sorunları
- Fiyatın düşük olması
- Üretici Birliği ve pazarlama olmaması
- Talebin yetersiz olması
- Balıkçı Hali olmaması
- Şoklama ve soğuk hava deposu olmaması
- Mezat olmaması
- Nitelikli personel ihtiyacı
- Lojistik, nakliye sorunları
- Finansal desteklerin az olması
- Diğer:

15. Karaman'da Su Ürünleri Üretici Birliği kurulması konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

- Çok Olumlu
- Olumlu
- Kararsız
- Olumsuz
- Çok Olumsuz

16. Üretici birliği üyesi olmak ister misiniz?

- Evet
- Hayır

17. Karaman'da su ürünleri sektöründe ortak kullanıma yönelik işleme, paketleme v.b. tesislerin kurulması yararlı olur mu?

- Çok Olumlu
- Olumlu
- Kararsız
- Olumsuz
- Çok Olumsuz

18.Karaman'da su ürünleri sektöründe ortak kullanıma yönelik işleme, paketlenme v.b. tesislerinin kurulmasına yönelik görüşünüz olumlu ise bu konuda finansman nasıl sağlanmalıdır? Birden fazla seçim yapılabilir.

- Yatırım Ortaklığı
- Birlik Kurulması
- Devlet Destekleri
- Şahıs Yatırımı
- Diğer:

19.Hangi konularda mali desteğe ihtiyacınız olduğunu düşünüyorsunuz? Birden fazla seçim yapılabilir.

- Yem desteği
- Yakıt desteği
- İlaç desteği
- Su kiralarda indirim
- Üretim desteğinin artırılması
- Mevzuat ile ilgili destek
- Teknolojik cihaz, alet ve ekipman desteği
- Eğitim desteği
- KDV desteği
- Yavru desteği
- Diğer:

20. Sektörde geliştirilmesi gereken alanlar hangileridir? Birden fazla seçim yapılabilir.

- Pazar bulma
- Verilen desteklerden (hibelerden) yararlanma
- Üretim için teknik destek
- Hasat, depolama ve paketlenme konularında teknik destek
- İç pazara ve ihracata uygun çeşitlerin üretilmesi
- Birlikte hareket edebilme
- Eğitim ve danışmanlık hizmetleri
- Üretimin izlenmesi, kayıt tutulması
- Tanıtım faaliyetleri
- Sözleşmeli üretim faaliyetleri eksikliği
- Denetim ve kontrol sistemi eksikliği
- Diğer:

21.Karaman ilinde su ürünleri sektörünün gelişmesi için ne yapılması gerekir? Görüşlerinizi detaylı olarak açıklamanız beklenmektedir.

Yanıtınız

22.Karaman ilinde su ürünleri sektöründe hangi ürünlere yatırım yapılması sektörün önünü açacaktır? Görüşlerinizi detaylı olarak açıklamanız beklenmektedir.

Yanıtınız

23.Karaman ilinde su ürünleri sektöründe işbirliğinin geliştirilmesi konusunda görüşlerinizi detaylı bir şekilde açıklamanız beklenmektedir.

Yanıtınız

24.Firmanızın yeni yatırım planı var mıdır? Var ise, detaylarını açıklamanız beklenmektedir. (ürün, yetiştirme, işleme, paketlenme, pazarlama v.b.)

Yanıtınız

Konevi Mahallesi Feritpaşa Caddesi No:18 42040 Meram/KONYA

Tel: 0 (332) 236 32 90 – Faks: 0 (332) 236 46 91

İsmet Paşa Cad. No:2/2 Karaman

Tel: 0 (338) 213 00 20

www.mevka.org.tr

bilgi@mevka.gov.tr

karamanydo@mevka.org.tr

Kalkınma Ajansı Yayınları Bedelsizdir, Satılmaz

© 2023